

gebouwd, die dit voetwassing-bericht verbinden kan aan de mysteriën van Indië en van Griekenland. Dan MOET men wel vervallen tot de zwakte, de ziekte van hen, die de liefde van Christus enkel als een erotische neiging, maar dan gesublimeerd tot geestelijkheid, gaan zien, zooals bijvoorbeeld Novalis in zijn geestelijke liederen dit doet. Dan kan men gevoelig deze dichter nazeggen, luttelende op de mysteriën van Indië, en op de voetwassing als parallel daarvan:

Heeft Christus zich mij kondgegeven,
En ben ik van zijn gunst gewis,
Hoe snel teert dan een helder leven
De bodemloze duisternis.
Eerst mensch, nu ik aan hem behoorde,
Klaarde zich mij het noodlot op.
En Indië draagt zelfs in het Noorden
Om den Bemide bloem en knop.

Nog eenmaal, als men zóó het ambt, en het middelaarschap, en de openbarings-historie, uit dit tafereel van teere liefde wegredeneert, dan kan men in een onbijbelsche „geestelijke“ erotiek dezelfde dichter nazeggen:

Grijp stoutmoedig naar zijn handen,
Slurp zijn trekken, lijn voor lijn,
Wend u, waar zijn oogen branden,
Als een bloem naar zonnenschijn.
Als ge uw open hart tot hem wilt nigen,
Blijft hij als een trouwe vrouw u eigen.

Maar tegenover dergelijke verdwaalde erotiek stellen wij een ander begrip van liefde. In Christus' voetwassing willen óók wij de liefde zien; maar wij weigeren, haar te zien overeenkomstig de meening van onzen tijd. Daar zijn er in onze dagen, die „de“ liefde beschouwen als draagkracht van alle leven, als beginsel, als scheppende macht, als principe van levens- en wereldbeschouwing. Maar deze menschen maken alle menschen in de liefde gelijk. Op die manier laten zij Christus als HOOGSTE liefdebewijs ons wel de voeten wassen, maar daarin is Christus slechts één, die door een sterkere graad van liefde, die hij boven de anderen had, het liefdesvuur bij de anderen laat triumfeeren. Daartegenover stellen wij, dat Christus niet met de anderen één is krachtens geboorte van allen uit de liefde, maar dat hij aan de anderen geeft, als middelaar geeft, wat zij niet uit zich zeiven hadden. Wij willen Christus in de voetwassing zien niet als een, die van ons slechts in graad verschilt, maar als middelaar, die de liefde moet geven als een geschenk, dat zonder hem in der eeuwigheid onmogelijk is. De liefde kan niet uit geboorte, maar slechts uit wedergeboorte waarlijk leven. Niet in de natuur zijn wij met Christus verbonden. Zonder hem kunnen wij nooit voetwassers in het klein worden; neen, zelfs dat niet. Het exemplaar, dat hij geeft, is van zijn middelaars-bediening niet te scheiden. Wanneer hij de voetwassing doet, mag niemand het Woord vergeten, dat hij erbij spreekt. En dat Woord wijst erop, dat de mensch heel rein moet zijn, dat hij één wassing boven alles noodig heeft, die hem principieel en voor eeuwig zuivert; en dat is de wassing in het bad der wedergeboorte.

Daarom protesteeren wij ook tegen elke dwepende parafraze van dit verhaal, waarbij de liefde-bediening van de middelaars-bediening afgescheiden wordt. Indien deze beschouwing gelijk kon hebben, dan zou Novalis, de dichter van daareven gelijk hebben gehand met zijn geestelijke erotiek en dan zou zijn beelddraak van Christus, die als een trouwe vrouw ons eigen blijft, voor ons gezaghebbend zijn. Maar nu het ambt van Christus zich ten volle uitstort in de daad zijner liefde, nu is de liefde geestelijk, ambtelijk, doelbewust, mannelijk, sterk, profetisch, nu is zij geen stil genot in een intieme bruidskamer van den bruidegom met de ingewijde bruidskinderen, maar nu is zij een ambtelijke liefde, ten zegen voor de wereld. En niet als een „trouwe vrouw“, doch als de trouwe middelaar geeft zich Christus in de voetwassing aan allen als aller dienaar, omdat Hij is hun aller Heer en God.

• • •

Het wordt tijd, dat ons slappe Christendom ophoudt, den Voetwasser te beleedigen, door zijn stuntsige gepreek van liefde (waarin aan de ambten van Christus de SPITS afgebeten wordt) te dekken met... de voetwassing. Deze is minstens even hard, even egerlijk, even dwaas als al Christus' redenen en als Zijn bitter kruis. Deze liefde is sterk; wie kan ze aan?

K. S.

1) P. G. Groenen. Het lijden en sterven van O. H. Jezus Christus. 2de druk. Utrecht 1919. Blz. 43.

2) Het woord „hoogste“ is hier te verklaren uit de opvatting van den schrijver, dat in vers 1 niet vertaald moet worden: Hij heeft hen lief gehad tot het einde, doch: Hij heeft hen lief gehad in den hoogsten graad, ten hoogste. Deze opvatting heeft veel voor zich.

KERKELIJK LEVEN.

Reorganisatie, geen reformatie.

In deze artikelen wordt besproken het reorganisatie-rapport, ingediend bij de Synode der Ned. Herv. Kerk.

Zij hebben geen polemisch doel, maar dienen ter oriëntering van onze lezers.

En uit den naam van Commissie en Rapport, welke trouwen overeenkomst met de opdracht, en uit het „leidend woord“ blijkt, dat aan de zoo noodige Reformatie der Ned. Herv. Kerk niet gedacht wordt. Reorganisatie en Reformatie verschillen breed.

De Dorpsche Kerkenorde wenscht de Commissie zelfs niet als leidraad. Welke bezwaren ook tegen het reglement van 1816 worden ingebracht, niet dit, dat de autonomie der plaatselijke kerken wordt opgeheven. De grondstructuur ook van dit reorganisatieplan is het genootschap.

De belijdenis is volgens dit rapport niet akkoord van kerkelijke gemeenschap, maar slechts gemeenschappelijk getuigenis van de Kerk. De Commissie wil geen binding aan de gehele belijdenis, maar aan het centrum, aan „geest en hoofdzak“ van de belijdenis, mits deze „geest en hoofdzak“ worde omschreven.

Het stelt tevel, dat het ernstigste bezwaar tegen het reglement van 1816 in het rapport zelfs niet wordt genoemd, n.l. dat het lijnsrecht ingaat tegen Gods Woord. In deze voorgestelde reorganisatie werkt blijkbaar niet de drang om de Kerk in te richten overeenkomstig de instelling van Christus en de apostelen.

De eerste reden tot organisatie wordt ontleend aan een fiktie... de fiktie van de volkerker.

Als tweede reden wordt opgegeven, dat de tegenwoordige organisatie vele misstanden en misverstanden heeft veroorzaakt. Het is echter de vraag, of deze bij verwerkelijking van dit plan niet zouden verminderen.

De derde reden is het meest opportunistisch. De huidige organisatie heeft geen ruimte om het groote-stads-probleem, enz. op te lossen. Ken daarvoor echter niet met een geringe wijziging volstaan?

Verwondering baart het, dat men zich op ethische voornamen beroept, waar het gaat om de ontwikkeling van het klassieke Gereformeerde Kerkbegrip.

Over ietacht wordt slechts onder de grootste reserve gesproken. Niet afwijkingen van de leer, zelfs niet excessen, maar alleen ondermijning der excessen mogen bestreden. En dan wordt dit „bestrijden“ nog zóó verzacht, dat men niet behoeft te vragen, wat er van die leertucht worden zal.

Het centrum van de belijdenis wordt gezocht in „de belijdenis van Jezus Christus, Gods eeniggeboren Zoon, onzen Heer“. Zelfs de apostolische geloofsbekentenis is dus als centrum nog te breed. Allerlei richtingen kunnen dan in de Herv. Kerk worden geduld. Misschien hoopt de commissie zóó ten minste de modernisten te kunnen wenen. Maar ook daarmee kan zij wel eens bedrogen uitkomen.

Een ingezonden stuk van Dr. J. Riemens in „De Nederlander“, tegen ons eerste artikel gericht, bood ons aanleiding het leven naar de voor onzen tijd herziene Dorpsche Kerkenorde aan te prijzen.

Uit de artikelen zelf wordt niet uitdrukkelijk aangetoond, dat, indien dit ontwerp tot reorganisatie wet wordt, de Ned. Herv. Kerk haar hiërarchisch genootschappelijk karakter blijft behouden.

Voor ditmaal wenschen wij van naderbij te bezien de gewijzigde „Proponentsformule“, gelijk ze door de Commissie voor Reorganisatie wordt voorgesteld.

Zij is van den volgende inhoud:

Wij ondergeschreven, door de Provinciale Synode van... (of: door de Classicale Vergadering van het Waalsche Kerkdorp) tot de bediening des Evangelies en der Sacramenten in de (Nederlandsche) Hervormde Kerk toegelaten, beloven in het diep besef van onze roeping, daarin met ijver en trouw te zullen werkzaam zijn, overeenkomstig de beginselen en het karakter van de Hervormde Kerk hier te lande, zooals deze uitkomen in hare belijdenisschriften, formulieren en liturgische geschriften, en mede te arbeiden aan den bloei der (Nederlandsche) Hervormde Kerk en medien aan de uitbreiding van Gods Koninkrijk, met opvolging van alle kerkelijke verordeningen en onverminderd het recht van beroep op Gods Woord in den kerkelijken weg in zaken, de belijdenis en de kerkorde betreffende.

Wij staan er thans niet bij stil of een „Proponentsformule“, hoe die ook luidt, aan den eisch van het Gereformeerde kerkrecht kan beantwoorden.

We zouden dan een heele beschouwing moeten houden over het karakter van den proponent.

Voor ons is een proponent een theologisch kandidaat, of een daarmee gelijkgestelde, die door de classis praeparatoir is geëxamineerd en is toegelaten om te staan naar de bediening des Woords en der Sacramenten in onze kerken. Hij heeft daardoor het recht verkregen om te proponeeren. Natuurlijk moet hij ook dan de belofte afleggen niets te leeren tegen Gods Woord en de drie formulieren van Eenigheid, als zünde daarop gegrond. Maar zodra hij een beroep heeft ontvangen, peremptoir is geëxamineerd en kerkelijk bevestigd is hij proponent af. Zijn propoundsbelofte bindt hem dan niet meer. Daarvoor treedt in de plaats het „Onderteekeningformulier voor de Dienaren des Woords“. Maar in de Hervormde Kerk blijft een predikant tot aan zijn dood, althans tot het eind van zijn bediening, aan de propoundsformule gebonden. Het minder juiste daarvan behoeven we niet opzettelijk aan te toonen. Het springt in het oog.

Het is ons evenwel bovenal om den inhoud van de propoundsformule te doen.

Wat al strijd is daarover gevoerd.

Vergeleken bij de vroegere formulering beteekent de thans voorgestelde zonder eenigen twijfel een vooruitgang.

Er wordt niet langer in gevraagd, dat de proponent in geest en hoofdzak zal instemmen met de belijdenisschriften der kerk.

Toch is ook nu de formulering nog slap genoeg.

De proponenten moeten beloven te zullen arbeiden overeenkomstig de beginselen en het karakter der Hervormde Kerk hier te lande, zooals deze uitkomen in hare belijdenisschriften, formulieren en liturgische geschriften.

Rekent men er nu mee, dat deze formule misschien meer dan totnogtoe een strijdpunt kan worden in de Hervormde Kerk en dat pogingen zullen worden aangewend om door de mazen van het net heen te glippen, dan geeft de vraag pas, of de Commissie hier zonder het te bedoelen, alleen uit drang om niet te streng te formuleeren, zelf er voor gezorgd heeft, dat de mazen niet te klein zijn.

De proponenten worden gebonden aan de beginselen en het karakter der Hervormde Kerk.

Nu zou men meenen, dat die beginselen en dat karakter met groote precisieheid zullen worden aangewezen.

Maar neen, er wordt alleen van gezegd, dat zij „uitkomen“ in de belijdenisschriften, formulieren en liturgische geschriften.

Uitkomen!

Het is wel het meest rekbaar woord, dat men kon bezigen.

Ik kan instemmen met beginselen, die in één of ander standaardwerk „uitkomen“, zonder het met dit werk geheel eens te zijn.

Zoo kan ik verklaren, dat de beginselen, die in Kuypers werk „Van de Verleinding“ uitkomen, ook de mijne zijn, terwijl ik toch indertijd op menig punt van hem verschilt.

Het woord „uitkomen“ sluit eer voorbehoud in dan niet.

Hoeveel sterker drukt ons onderteekeningformulier voor de Dienaren des Woords zich uit!

Daarin moeten de predikanten onder meer verklaren, dat zij van harte gevoelen en gelooven, „dat alle de artikelen en stukken der Leer, in de Belijdenis en den Catechismus der Gereformeerde Nederlandsche Kerken begrepen, misgaders de Verklaring over eenige Punten der voorzeide Leer in de Nationale Synode Anno 1619 te Dordrecht gesteld, in alles met Gods Woord overeenkomen“. Zij beloven derhalve, dat zij „de voorzeide leer naarstiglijk zullen leeren en getrouwelijk voorstaan, zonder iets tegen deze Leer, of zij openlijk of heimelijk, directelijk of indirectelijk te leeren of te schrijven“.

Dat is pas formuleeren!

Hier worden werkelijk de punten op de i's gezet. Hier wordt met de grootst mogelijke getrouwheid voor de zuiverheid der leer gewaakt.

Hoe jammer, dat de Commissie dit onderteekeningformulier niet tot model of leidraad heeft gekozen, om niet te zeggen: onveranderd heeft overgenomen!

Ook al zou de propoundsformule der Commissie worden aangenomen, dan zou de ellende in de Herv. Kerk daarover opnieuw beginnen.

De Commissie zal dit ondanks haar goede bedoelingen zichzelf hebben te wijten.

Ook het slot van de formule toont zwakke staan.

Het staat ook daarin ver bij ons onderteekeningformulier ten achter.

Het zal eedder onnoodig zijn om daarover nog uit te wijten.

Het bovenstaande levert bedenking genoeg.

Koninklijke onderscheidingen.

Ons blad wil niet achterwege blijven om hen uit onzen kring, wien op 31 Augustus een Koninklijke onderscheiding te beurt viel, hartelijk geluk te wenschen.

Het zij ons vergund enkelen met name te noemen.

Allereerst de oud-minister H. Colijn, die benoemd werd tot Minister van Staat. Hierdoor werd hem de weg geopend tot een ereplaats, die hij volkomen verdiend heeft. Wij zijn trotsch op hem als leider der A.R. partij, maar zijn er nog trotscher op, dat hij nood partijman is geweest in den bekrompen zin van het woord. Weinigen zijn zoo nationaal in merg en been als hij, iemand met zijn scherpzinnigheid, voortvarendheid en toewijding zal ongetwijfeld ook als Minister van Staat zich onderscheiden.

Vervolgens denken wij aan Dr. K. Dijk van 's-Gravenhage. Hij werd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau verheven. Aanleiding daartoe gaf zeer zeker het presidium, dat hij op de Synode te Groningen voerde. Maar dat presidium werd hem verleend om zijn verdiensten, om het groote vertrouwen, dat onze kerken in hem stelden. Wij verblijden ons over de eer, die hij ontving.

Eindelijk zij gewag gemaakt van Dr. P. Bos van Stadskanaal. Dr. Verhoog van Klazienaveen, oudtling G. van Zeggelaar van Ransdorp, goede bekenden onder ons, aan wie ieder de onderscheiding hartelijk zal gunnen, omdat zij haar waard zijn.

HEPP.

Er moe
„De Re
scheidt g
een gehe
voorstelin
teit van d
niet aanel
miek met
dan nu, d
tot gerege
hier, omh
publiek be
Deze n
n volgen

Wij l
te make
verschill
dan bij
schappeli
dat bij
verzwak
geworde
andere
den. En
kond n
Ned. Cl
hij dit
eeniging

Deze zi
met de z
te beginn
als de H
geweest v
gemeensch
den verbe
— volkon
daarbij ge
door K. S
een hof

Maar vo
lijk een t
jurig best
log afleide

En dan
mentaliteit
leniek teg
stelling te
allien ma
oorloofde
rodenecr
zied wor
van geest
niet onder
ander van

Heeft d
kersten ge
genoegelijk
blikke we
als... de
Of, om tot
der Apeld
haaldelijk
bieding va
chr geref.

lijkt, niet
land (al w
in het him
ik eens
uit groot
weten dat
de scherpe

Heer heb
Maar op
rijd niet
we laten e
behoeven t
elkander o

En nu k
zijn stellig
teekent: d
kerk door
polemie, v
verklondt,
geven we
we geen t
van Paulus
ens mogen
streeks of

zegt, dat h
plicht, in d
end vaat te
Babel. Ik
kerken, Wi
broeders
zweren d
in den gro
met durven